

ВЛАДИМИР КРИВОШЕЈЕВ

СТВОРЕНЕ ДА СВЕДОЧЕ

ФОТОГРАФИЈЕ

Др АРИЈУСА ВАН ТИНХОВЕНА
СА БАЛКАНСКИХ РАТИШТА

1912 - 1916

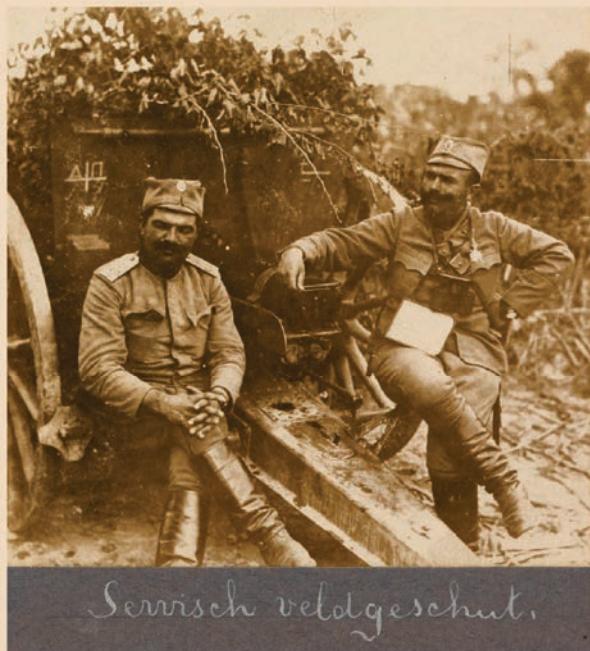
Односећи бројне жртве Први светски рат је обиловао примерима страшних страдања и нечовештава али и међуљудског витешког односа. Поред многих других, а неретко испред многих других, примере витешке

пожртвованости пружили су лекари, медицинске сестре, болничари и друго санитетско особље. Већина њих је у рату служила својој отаџбини и помагала сувнародницима, али су били бројни и санитетски радници који су напуштали домовину и одлазили на далек пут, у државе у којима раније никада нису били, и ту постајали светионици хуманости свога позива. Неки од њих су у туђини оставили и своје животе. О појединима се данас, на жалост, врло мало зна, попут америчког лекара др Семуела

Кука, који је почетком 1915. године умро у Ваљеву од тифуса, или његовог колеге и земљака др Кукингема који је такође оболео, али је преживео епидемију. Мало знамо и о Холанђанину др Бејерсу, који је преморен умро по окупацији Србије крајем 1915. године, о његовом земљаку и колеги др Ван Хамелу, који је у Србију долазио и после рата, као и о др Питеру де Јонгу, који је 1912. године први радио са др Аријусом ван Тинховеном у Београду. Док је пожртвованост многих чланова страних лекарских мисија данас пре-

кривена веловима заборава има и оних о којима се нешто више знало, или се тек однедавно, са обележавањем стогодишњице Великог рата, додатно сазнаје, за шта су се и сами, свесно или несвесно побринули остављајући

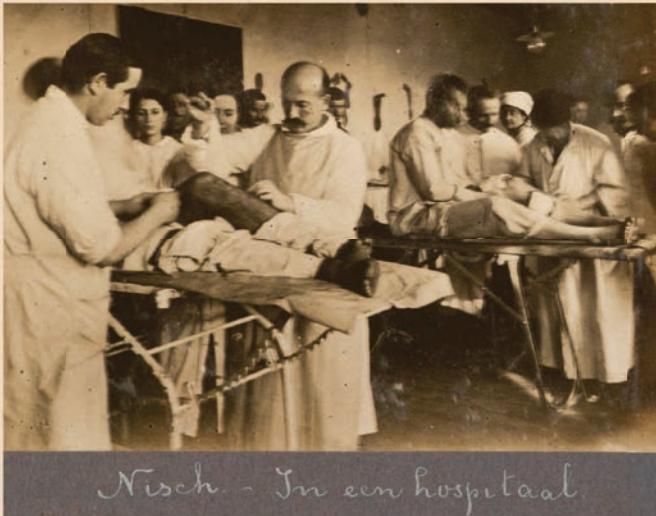
писани траг о времену и догађајима у којима су учествовали. У такве спада пољски лекар професор др Лудвик Хиршфелд, који је у аутобиографији писао и о боравку у Србији током Великог рата (Лудвик Хиршфелд, *Историја једног живота*, Београд 1962), као и енглески војни лекар др Вилијам Хантер који је описао борбу са великим епидемијом тифуса коју је на известан начин и предводио (Вилијам Хантер, *Епидемија пегавог тифуса у Србији 1915. године*, Београд – Нови Сад 1916). А у такве спада и поменути, у време

рата млади Холанђанин др Ван Тинховен, чија је пожртвованост била од пресудног значаја за животе пацијената у војним болницама у местима у којима је радио током балканских ратова и Првог светског рата. Он се потрудио да води дневник, а потом и да своје дневничке забелешке преточи у новинске чланке, фељтоне и књиге. Мемоарски текстови остали иза др Ван Тинховена представљају драгоцене писане историјске изворе, али од великог значаја су и бројне фотографије које је пасионирано снимао током

свога ратног рада и путешествија. Оне су данас користан материјал који визуализује нека од сазнања позната из од раније доступних историјских извора, али нам пружа и низ додатних, непознатих информација.

Ова каталогска монографија прати изложбу са фотографијама др Ван Тинховена снимљеним у периоду од 1912. до 1916. године на различитим местима на Балкану у којима је као лекар радио, или је кроз њих пропутовао током два балканска и Првог светског рата. Те фотографије се данас чувају у Краљевској националној библиотеци Холандије у Хагу (*Koninklijke Bibliotheek; Nationale Bibliotheek van Nederland*). Најбројнији су снимци из Београда, где је др Ван Тинховен радио током Првог балканског рата, и Ваљева, где је радио на крају и по завршетку Другог балканског и током прве године Првог светског рата и где је проглашен за почасног грађанина, али су његовим фотоапаратом забележени и детаљи прошлог времена из Врања, у коме је радио на почетку Другог балканског рата, као и места кроз која је пропутовао: Скопље, Ниш, Крагујевац, Младеновац, Пирот...

Циљ изложбе је да се широј јавности презентују раније непознате фотографије др Ван Тинховена и да се укаже на драгоцене информације које оне носе о времену и условима у којима је током ратова обављана

Nisch. - In een hospitaal.

санитетска служба, о људима који су учествовали у њеном раду, као и о изгледу градова у којима је пре више од једнога века холандски лекар радио и кроз које је прошао. А посебан циљ изложбе је да се ода почаст како самом др Аријусу ван Тинховену, тако и његовим сарадницима, онима који су са њим дошли из Холандије у Србију и српским здравственим радницима са којима је сарађивао.

МУЗЕЈ РУДНИЧКО ТАКОВСКОГ КРАЈА

Организација изложбе:

Музеј рудничко-таковског краја,
Горњи Милановац,

Народни музеј Ваљево;

Аутор изложбе: Владимир Кривошејев;

Реализација изложбе: Владимир Кривошејев,
Ана Јелић;

Графички дизајн: Радојко Петровић;

Штампа: NBS graf, Горњи Милановац